

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

35086

Aşağıda yer alan soruların Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt SELÇUK tarafından yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Ünal DEMİRTAŞ

Zonguldak Milletvekili

İş ve çalışma hayatının vazgeçilmez unsurlarından biri olan sendikal hak ve özgürlükler aynı zamanda demokratik toplumun da en önemli göstergelerinden biridir. Bu nedenle Anayasa'nın 51 ve 53'üncü maddeleri, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 87 ve 98 no'lu sözleşmeleri ve 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu ile sendikal hak özgürlükler, hem ulusal hem de uluslararası mevzuat ile güvence altına alınmıştır.

Ancak ülkemizde sendikal hak ve özgürlükler ve toplu iş sözleşme yapma hakları yoğun bir şekilde ihlal edilmekte, hukuka aykırı pek çok uygulama, baskı ve yaratılan fiili durumlar ile işçilerin örgütlenmesi ve toplu iş sözleşmesi yapmaları engellenmektedir. Ak Parti iktidarının çalışma hayatında işçilerin aleyhine olan olumsuz bakış açısı ve uygulamaları sonucunda da Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, "6356 Sayılı Sendikalar Ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu Gereğince İş Kollarındaki İşçi Sayıları ve Sendikaların Üye Sayılarına İlişkin 2020 Temmuz Ayı İstatistikleri Hakkında Tebliği"ne göre; 14.251.655 işçiden sadece 1.946.165'i bir sendikaya üye olabilmiştir. Kaldı ki buradaki toplam işçi sayısı da gerçekleri yansıtmamakta, sadece kayıtlı olan çalışanları ifade etmektedir. Bu durumda Bakanlığınızın %13.66 olarak açıkladığı sendikalaşma oranı gerçek sendikalaşma oranının göstermemektedir.

Ulusal ve uluslararası mevzuattaki düzenlemelere rağmen ülkemizde sendikalaşma, sendikaya üye olma ve toplu sözleşme süreçleri ile ilgili olarak yaşanan sorunlar ve ihlaller, Ak Parti iktidarının ve dolayısıyla Bakanlığınızın sendikal hak ve özgürlüklere "hak" olarak görmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Türkiye, OECD ülkeleri arasında sendikalaşma oranı bakımından son sırada yer almaktadır. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC) raporlarına göre Türkiye, sendikal hak ve özgürlükler açısından dünyanın en kötü 10 ülkesi arasına girmiştir.

Anayasa'nın 51'inci maddesi ile çalışanlara tanınan, istedikleri sendikaya üye olma hakları gasp edilmekte, toplu iş sözleşmelerinde yetki tespitleri geciktirilmekte ve kanuna açıkça aykırılık teşkil edecek şekilde, yasalardaki şartları taşımayan sendikalar yetkilendirilmektedir. Bakanlığınızın hukuka aykırı bu uygulamaları nedeniyle milyonlarca işçi, içinde bulunduğumuz ekonomik kriz ve pandemi sürecinde ekonomik ve sosyal açıdan hak kayıplarına uğramaktadır.

Son olarak bu hak gaspı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde örgütlenmiş olan Türk-İş Konfederasyonuna bağlı Belediye-İş Sendikası'na üye olan işçiler açısından yaşanmaktadır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi kapsamında farklı hukuki yapıda olan kurum ve işletmeler vardır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi ayrı bir işletme, İSPARK A.Ş.-İSTON A.Ş.-İSFALT A.Ş.-İSBANK A.Ş. ve KÜLTÜR A.Ş. her birisi ayrı ayrı birer işletme, yine İETT farklı hukuki yapı da olan başka işletmelerdir. Bu sebeple 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununa göre 7 farklı işletmenin her birisinde, işçilerin farklı sendikal tercihleri olabilir ve her bir işletme de farklı bir sendika toplu sözleşme yapma yetkisi alabilir. Bugüne kadarki Bakanlığınızın uygulaması da bu yöndedir.

23 Haziran 2019 yerel seçimleri sonrasında, Türk-İş Konfederasyonuna bağlı Belediye-İş Sendikası, İstanbul Büyükşehir, İSTON ve İSBANK 'ta örgütlenmiş ve %78-%80'lere ulaşan bir çoğunluğu sağlamıştır. Sendika tarafından 4 Kasım 2019 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İSTON A.Ş ve İSBANK A.Ş için yetki tespiti başvurusunda bulunmuştur. Ancak Bakanlığınız tamamen yasaya aykırı olarak 11 ay boyunca Belediye-İş Sendikası'nın yetki başvurusunu bekletmiş, sonuçlandırıp yanıt vermemiştir. Oysa, Bakanlığınızın yerleşik uygulamasına göre, sendikaların yetki tespiti başvuruları, ortalama 2-3 haftada sonuçlandırılmaktadır. Bu sebeple Belediye İş Sendikası'nın başvurusunun bakanlığınızca 11 ay boyunca kanunsuzca sonuçlandırılmaması açıkça bir hak ihlaline yol açmıştır.

Ancak ülkemizin en büyük ve en önemli Büyükşehir Belediyesi olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve İştiraklerinde, binlerce işçiyi ilgilendiren toplu sözleşme sürecinde Belediye-İş Sendikası'nın yetki tespiti başvurusunu 11 ay boyunca sonuçlandırmayarak toplu sözleşme sürecini tıkayıp engel olan Bakanlığınız; Hak-İş konfederasyonuna bağlı Hizmet-İş sendikasının (31 Mart-23 Haziran 2019 seçimleri arasında) İstanbul Büyükşehir Belediyesi şirketlerinden Boğaziçi Konut Hizmet Yönetim A.Ş. için 9 günde, İSTAŞ San Tic. A.Ş.'de 12 günde, BİMTAŞ A.Ş.de 10 günde, yetki tespiti başvurularını sonuçlandırılmıştır.

Daha da ötesi, Bakanlık olarak Belediye-İş Sendikasının yetki tespit başvurusuna aylarca cevap vermeyerek binlerce işçiyi mağdur ettiğiniz gibi, Anayasaya, 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunun ilgili maddelerine ve mevzuata, yargı kararlarına ve Bakanlığınızın yerleşik uygulamalarına aykırı olarak 22 Eylül 2020 tarihinde yaptığınız yetki tespitiyle; yetki tespitinin kapsamını değiştirdiniz, bu yetki tespiti ile kuruluşundan bugüne kadar her dönem ayrı ayrı yetki tespiti alan ve ayrı ayrı toplu sözleşmeler imzalayan İETT'yi, İstanbul Büyükşehir, İSPARK, İSTON, İSFALT, İSBANK VE KÜLTÜR A.Ş. işyerlerini tek yetki tespitinde topladınız ve yetkiyi Hak-İş konfederasyonuna bağlı Hizmet-İş'e verdiniz ve bu şekilde büyük bir kanunsuzluğa imza attınız.

Bakanlığınızın Hizmet-İş sendikasına verdiği bu yetki tespit kararı ile aynı işletme içinde yer alması hukuken imkansız olan üç farklı hukuki statüdeki, üç farklı işletme tipini, kanuna aykırı şekilde bir araya toplayarak yetki tespiti yapmaya çalışmanız, tam kanunsuzluk halidir. Farklı işletmelerde, çoğunluğu sağlayan Belediye-İş Sendikası'na üye olan işçilerin, Anayasa'nın 51'inci maddesinden kaynaklanan sendikalara üye olma hakları, Bakanlığınızın hukuksuz yetki tespiti kararıyla gasp edilmiştir. Bakanlığınızca yapılan yetkilendirme, Anayasa başta olmak üzere, ulusal ve uluslararası tüm mevzuata açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Oysa Bakanlığınız da Türkiye'deki tüm tüzel ve gerçek kişiler gibi Türkiye'nin kabul ettiği ve usulüne uygun şekilde yürürlüğe giren Uluslararası Mevzuatla, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasıyla, yürürlükteki kanunlarıyla ve yargı kararlarıyla bağlıdır.

Bakanlığınızca aynı işyerinde farklı tüzel kişiliklerde çoğunluğu sağlayan Türk-İş Konfederasyonuna bağlı Belediye-İş Sendikası ile Hak-İş Konfederasyonuna bağlı Hizmet-İş sendikaları arasında ayrımcılık yapılması, Anayasanın 10.maddesinde belirtilen eşitlik ilkesine de ayrıca aykırıdır.

Öte yandan, Bakanlığınızca hukuka aykırı olarak yapılan 22 Eylül 2020 tarihli yetki tespit kararının ve yönteminin uygulama da süreklilik kazanması halinde, ülkemizde sendikal hak ve özgürlükler ile toplu iş sözleşmesi yapma haklarının tüm işkollarında çok daha ağır bir şekilde ihlal edilebileceği ve bu durumun iş ve çalışma yaşamında vahim sonuçları ortaya çıkacaktır.

Bakanlığınız tarafından 11 ay boyunca yetki tespitini yapılmaması nedeniyle İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde de toplu sözleşme görüşmelerine başlanamamıştır. Ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik şartlar ve pandemi süreci göz önüne alındığında, aradan geçen 11 aylık sürede işçiler açısından çok ciddi ekonomik kayıplar söz konusudur. Ayrıca 11 ay sonra Bakanlığınızın yaptığı yetkilendirme ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde, Belediye-İş Sendikası'na üye olan işçilerin tamamının iradesini yok saymıştır.

Bütün bu süreçten ortaya çıkan şudur; Belediye-İş sendikasının İstanbul Büyükşehir, İSTON ve İSBAK işyerlerinde yetki çoğunluğunu sağlamasıyla, Ak Parti iktidarının Hizmet-İş sendikası üzerinden İstanbul Büyük Şehir Belediye Başkanlığını kısıp alma hedefi bozulmuştur. Bu sebeple Bakanlığınıza saraydan verilen talimatla Anayasa, Kanunlar ve mevzuat ve Bakanlığınızın yerleşik uygulamaları ve yargı kararları göz göre göre, fütursuzca çiğnenerek, Belediye-İş Sendikası toplu iş sözleşmesi sürecinin dışına itilmekte ve Hizmet-İş Sendikası üzerinden İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı kısıp alınmak istenmektedir.

Bu çerçevede;

1) İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde İSTON A.Ş, İSBAK A.Ş ve büyükşehirde örgütlenerek çoğunluğu sağlayan Türk-İş Konfederasyonuna bağlı Belediye-İş Sendikası'nın yetki tespiti başvurusunun 11 ay boyunca sonuçlandırılmamasının nedeni nedir?

2) İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde İSTON A.Ş, İSBAK A.Ş ve büyükşehirde örgütlenerek çoğunluğu sağlayan Türk-İş Konfederasyonuna bağlı Belediye-İş Sendikası'nın yetki tespiti talebine 11 ay boyunca sonuçlandırılmazken, yine İstanbul Büyükşehir Belediyesi iştiraki olan Konut Hizmet Yönetim A.Ş. için 9 günde, İSTAŞ San Tic. A.Ş.'de 12 günde, BİMTAŞ A.Ş.de 10 günde adeta jet hızıyla yetki tespitlerinin sonuçlandırılarak, Hak-İş Konfederasyonuna bağlı Hizmet-İş sendikasına verilmesinin nedeni nedir?

3) 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 34, 41 ve 42'inci maddelerine aykırı olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde farklı hukuki statüde ve farklı tüzel kişiliklere sahip bütün işletmelerin bir arada toplanarak, bu işletmelerde sadece Hizmet-İş Sendikası'nın yetkilendirilmesinin nedeni nedir? Bu yapılan işlemin yasal dayanağı var mıdır? Varsa nedir?

4) Aynı işyerinde farklı tüzel kişiliklerde çoğunluğu sağlayan Türk-İş Konfederasyonuna bağlı Belediye-İş Sendikası ile Hak-İş Konfederasyonuna bağlı Hizmet-İş sendikaları arasında ayrımcılık yapmak, Anayasanın 10. Maddesinde belirtilen eşitlik ilkesine de aykırı değil midir?

5) Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, yürürlükteki kanunlar ve mevzuat hiçe sayılarak ayrıca fiili durumlar mı yaratılmaya çalışılmaktadır?

6) İş yerlerinde, yetkili sendika tespitinde, kanunda belirlenen koşullar dışında Bakanlığınızca başka kriterlere de mi bakılmaktadır?

7) 6356 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra Bakanlığınız tarafından şimdiye kadar farklı hukuki statü ve farklı tüzel kişiliklerde olan işletmelerin tamamı için bu güne kadar tek bir sendikanın yetkilendirildiği iş yeri var mıdır ?Var ise bu işyerleri hangileridir?

8) Son 8 yılda İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde, farklı hukuki statü ve tüzel kişiliklerde olan işletmelerin hepsi için tek bir yetkilendirme mi yapılmıştır? Yoksa her bir işletme için ayrı ayrı mı yetkilendirme yapılmıştır?

9) Son 8 yıldır İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde, belediye ve bağlı iştiraklerindeki yetkili sendikalar hangileridir?

10) Kanunsuz yapılan işlemlerle İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı, Hak-İş'e bağlı Hizmet-İş Sendikası üzerinden kısaca alınarak Ak Parti iktidarınca iş yapamaz hale mi getirilmeye çalışılmaktadır?